

GEZ
(REJ)

KARTA ADRESOWA ZABYTKU

3. Miejscowość

K O Ł O B R Z E G

1. Nazwa

**CMENTARZ EWANGELICKI
OB. PARK ANTONIEGO SZARMACHA**

2. Czas powstania

**1881 r., 1905 r. – powiększenie,
1971 r. – przekształcenie w park**

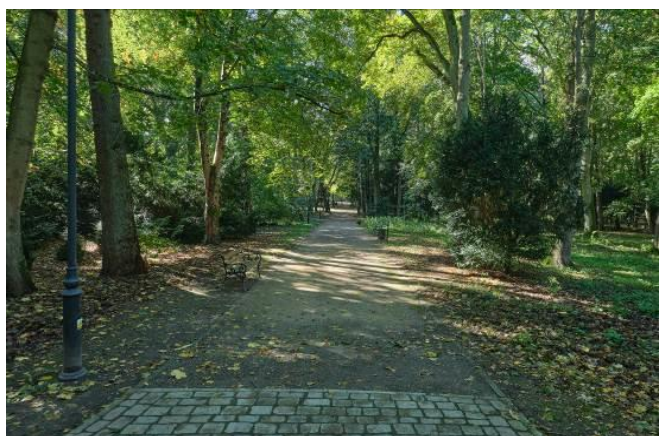
7. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

Widok ogólny z lotu ptaka od płd.-wsch.

Staw parkowy

Alejka parkowa

Lapidarium

4. Adres (ulica, nr posesji)

Kołobrzeg
ul. Krzysztofa Arciszewskiego
p-ta 78-100
nr dz. 3/5, 3/6, 3/7, 3/8, 3/9, 4/1, 4/2, 4/4, 4/5,
cz. 6, 7/1, 7/2, obr. 2

5. Przynależność administracyjna

województwo **zachodniopomorskie**

powiat **kołobrzeski**

gmina **Miasto Kołobrzeg**

6. Formy ochrony

rejestr zabytków:

A-1559* (dawny numer 927)
decyzja z dn. **14.12.1976 r.**

* przepisany do księgi rejestru woj. zachodniopomorskiego pod nr A-1559 postanowieniem ZWKZ z dn. 11.07.2016 r. jako:
Park im. Jedności Narodowej (dawniej Park Zachodni), od 2023 r. Park Antoniego Szarmacha

mpzp:

Uchwała nr XVIII/105/11, Rady Miasta Kołobrzeg
z dn. **28.06.2011 r.**

Inne:

Obiekt ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków
na podstawie Zarządzenia Nr 101/22
Prezydenta Miasta Kołobrzeg, z dn. 26.08.2022 r.

8. Historia, opis i wartości

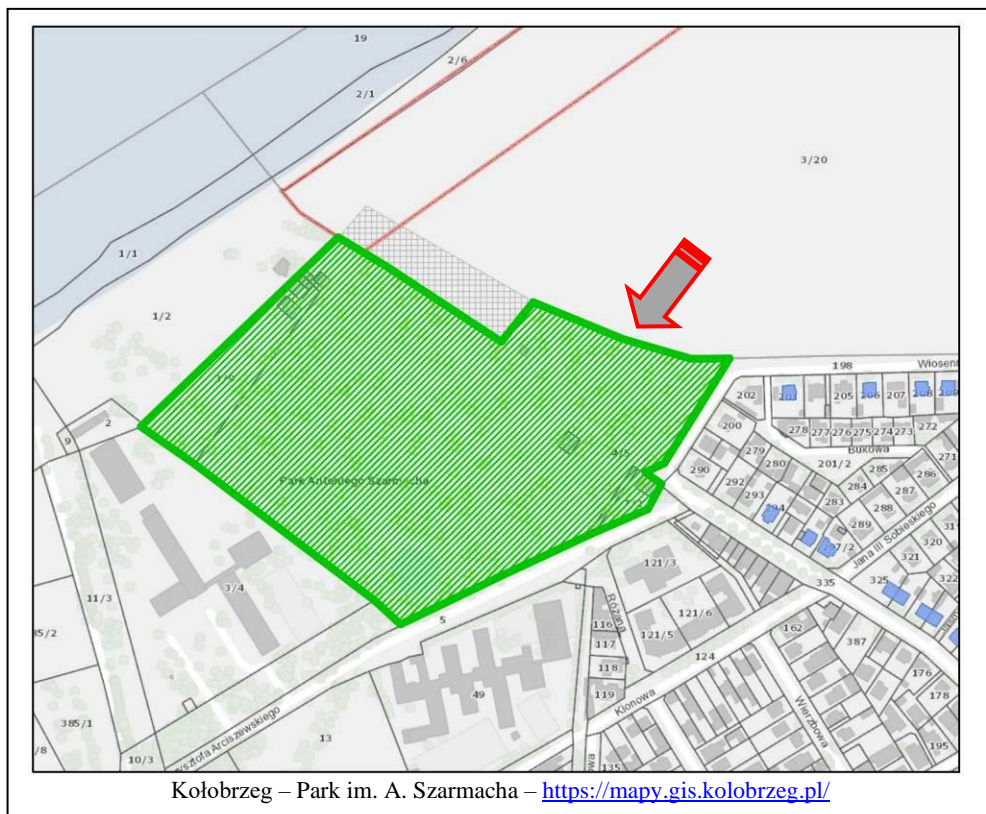
Cmentarz ewangelicki – cmentarz komunalny Kołobrzegu – założony w 1881 r. na planie prostokąta w płn.-wsch. części późniejszej centralnej nekropolii miejskiej, powiększony ok. 1905 r.; w okresie międzywojennym wybudowano krematorium. Po 1945 r. nieużytkowany, niszczący, zlikwidowany w 1971 r. i przekształcony w park. W 2000 r. utworzono na jego terenie (w części pld.) lapidarium.

Teren nieogrodzony, wejście główne na przedłużeniu ul. Jedności Narodowej. Cmentarz miał układ kwaterowy, nadal czytelny. Aleje przecinały się pod kątem prostym – w płn. części nekropolii, w pld. – ze stawem, aleje miały przebieg eliptyczny.

Zachowany częściowo starodrzew – dęby, lipy, jesiony, sosny, a w starej części cmentarza klony pospolite i jawory, wyznaczające przebieg granicy i alej cmentarza. Część cmentarza niedostępna (tereny wojskowe).

Obiekt o znaczeniu historycznym i przyrodniczym, waloryzujący przestrzeń miejską.

Mapy / ikonografia

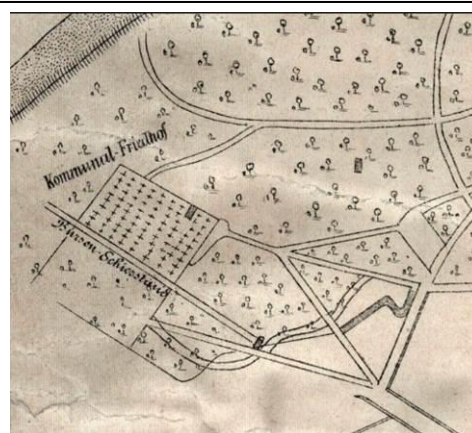

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

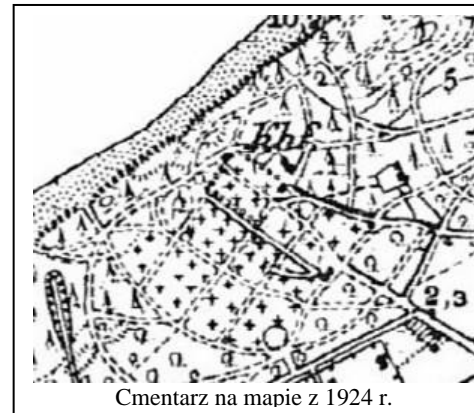
Ogólny stan zachowania – dobry; czytelne granice, przebieg głównych alei zachowany, starodrzew dobrze utrzymany.

Wnioski i zalecenia konserwatorskie:

- zachować układ przestrzenny, przebieg alei, układ kompozycji zieleni
- oczyszczać regularnie staw
- na bieżąco zabezpieczać i konserwować elementy lapidarium
- dążyć do właściwego utrzymania obiektu, udostępniania i wykorzystania, przy zachowaniu wszystkich elementów historycznych i zabytkowych
- docelowo dążyć do przyłączenia ponownie do parku fragmentu najstarszej części cmentarza, która znajduje się obecnie na terenach wojskowych
- wszelkie prace budowlano-konserwatorskie i przy zieleni parkowej winny być uzgadniane z konserwatorem zabytków i zgodne z założeniami mpzp z 2011 r.

Cmentarz na mapie z 1890 r.

Cmentarz na mapie z 1924 r.

Oprac.: A. Bartczak, K. Tymbarski

10. Wykonanie karty

(autor, data i podpis)

Biuro Dokumentacji Zabytków

w Szczecinie

Maria Witek

10.2024

11. Zatwierdzenie karty

(podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

* dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków